

Закон України «Про телебачення і радіомовлення»

Від 21 грудня 1993 року

(витяг)

Розділ I. Загальні положення

Стаття 1. Визначення термінів

Для цілей цього Закону вживаються такі терміни:

абонент - юридична або фізична особа, яка користується послугами телерадіомовлення на договірних засадах;

аудіовізуальна інформація - зорова інформація, що супроводжується звуком;

громадське телерадіомовлення - система позабюджетного неприбуткового загальнонаціонального, регіонального або місцевого телерадіомовлення, що створюється засновниками - юридичними та/або фізичними особами; (Статтю 1 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом N 595/97-ВР від 22.10.97)

загальнонаціональний канал мовлення - канал мовлення, призначений для трансляції телерадіопрограм більш як на половину областей України;

канал мовлення - сукупність технічних засобів з частотними присвоєннями, призначених для трансляції теле- та радіопередач на територію, що визначається параметрами технічних засобів мовлення;

ліцензія - письмовий дозвіл Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, що дає право на створення і використання каналу мовлення та часу мовлення;

логотип (фірмовий, торговий знак) - постійний словесний, образотворчий або об'ємний знак, комбінований з літерами, цифрами, словами або без них, що є емблемою телерадіоорганізації, студії, агентства чи окремої особи, які представляють свої телерадіопрограми чи передачі;

мовлення (телебачення і радіомовлення) - передача на відстань звукової або зорової інформації за допомогою електромагнітних хвиль, що розповсюджуються передавальними пристроями і приймаються будь-якою кількістю телерадіоприймачів;

Національна телекомпанія, Національна радіокомпанія - державні телерадіоорганізації, що ведуть мовлення на загальнонаціональних каналах мовлення і підзвітні Верховній Раді України та Президенту України;

пряма трансляція - безпосереднє розповсюдження теле- або радіопередач без попереднього запису і монтажу;

радіомовлення - виробництво і розповсюдження аудіопрограм;

розклад мовлення телерадіоорганізацій - відкрита інформація телерадіоорганізацій про послідовність виходу в ефір та хронометраж телерадіопередач упродовж певного визначеного відрізка часу; (Статтю 1 доповнено абзацом дванадцятим згідно із Законом N 70/97-ВР від 14.02.97)

соціальне телерадіомовлення - передачі чи програми для сліпих, глухих, людей з послабленим слухом освітнього, навчального та довідкового характеру, а також програми і передачі з проблем екологічного виховання;

спонсорство - участь фізичної чи юридичної особи у прямому або опосередкованому фінансуванні програм з метою реклами свого імені, фірмового найменування чи своєї торгової марки;

суборенда каналу мовлення - юридично оформлена або прихована поступка ліцензії на канал (час) мовлення іншій юридичній чи фізичній особі, що не є ліцензіатом, включаючи систематичну ретрансляцію сигналів інших телерадіоорганізацій, крім випадків юридично оформленого надання телерадіопрограм та обміну ними між телерадіоорганізаціями-виробниками, а також ретрансляції новин, спортивних чи інших видовищних заходів;

суспільне телерадіомовлення - система неприбуткового єдиного загальнонаціонального телебачення і радіомовлення, що має єдину програмну концепцію, створюється та діє згідно із [Законом України "Про систему Суспільного телебачення і радіомовлення" \(485/97-ВР \)](#); (Абзац сімнадцятий статті 1 в редакції Закону N 595/97-ВР від 22.10.97)

трансляція - розповсюдження телевізійних або радіомовних програм з допомогою технічних засобів зв'язку;

телекомунікація - передача і приймання будь-яких знаків, сигналів зображення і звуку з допомогою електромагнітних засобів зв'язку (кабельного, оптичного, радіозв'язку);

телебачення - виробництво і розповсюдження аудіовізуальних передач та програм;

телерадіоорганізація (редакція, студія, агентство, об'єднання, асоціація, компанія, радіостанція тощо) - юридична особа, зареєстрована у встановленому чинним законодавством порядку, яка має право виробляти та розповсюджувати телерадіопередачі та програми;

телерадіопрацівник - штатний або позаштатний працівник телерадіоорганізації, який за характером своєї професійної діяльності бере участь у створенні та розповсюдженні телерадіопередач та програм;

телерадіограма - сукупність телерадіопередач, що транслюються безпосередньо або в запису;

телерадіоцентр (телецентр, радіоцентр, технічний центр телерадіомовлення) - підприємство, що забезпечує технічну експлуатацію обладнання, призначеного для виробництва телерадіопередач та програм;

технічні засоби мовлення - сукупність радіоелектронних засобів та технічних пристроїв, за допомогою яких програми та передачі доводяться до споживачів. (Стаття 1 в редакції Закону N 198/95-ВР від 02.06.95)

Стаття 2. Основні принципи діяльності телерадіоорганізацій

Телерадіоорганізації України у своїй діяльності реалізують принципи об'єктивності, достовірності інформації, компетентності, гарантування права кожного громадянина на доступ до інформації, вільне висловлювання своїх поглядів та думок, забезпечення ідеологічного та політичного плюралізму, дотримання телерадіопрацівниками професійної етики та загальнолюдських норм моралі.

Телерадіоорганізації не мають права у своїх програмах розголошувати дані, що становлять державну таємницю або іншу таємницю, яка охороняється законодавством, закликати до насильницької зміни або повалення існуючого державного і суспільного ладу, порушення територіальної цілісності України, вести пропаганду війни, насильства і жорстокості, розпалювання расової, національної, релігійної ворожнечі, поширювати порнографію або іншу

інформацію, яка підриває суспільну мораль або підбурює до правопорушень, принижує честь і гідність людини.

Стаття 3. Сфера дії Закону

Дія цього Закону поширюється на відносини між суб'єктами в галузі телебачення і радіомовлення незалежно від форм власності, мети створення і виду статутної діяльності телерадіоорганізацій, а також від способу розповсюдження телерадіоінформації, якщо їх передачі розраховані на масове приймання споживачами.

Дія цього Закону не поширюється на відносини, що регулюють створення і діяльність спеціальних телевізійних і радіомовних систем закритого типу (виробничих, технологічних, навчальних, службових тощо), радіоаматорський зв'язок, радіоспорт або інші види зв'язку, що діють на основі індивідуального виклику чи використовуються для поширення інформації спеціального призначення і не розраховані на масове приймання їх передач; на діяльність по неєфірному прокату відео- та аудіопродукції в різних установах.

Стаття 4. Повноваження державних органів щодо телебачення і радіомовлення в Україні

Верховна Рада України і Президент України визначають державну політику щодо телебачення і радіомовлення, законодавчі основи її реалізації, гарантії соціального і правового захисту працівників цієї сфери.

Кабінет Міністрів України забезпечує реалізацію державної політики щодо телебачення і радіомовлення, координує діяльність міністерств та інших центральних органів державної виконавчої влади у цій сфері.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань телебачення і радіомовлення є уповноваженим органом управління державним телебаченням і радіомовленням України, що забезпечує реалізацію інформаційної політики держави, визначеної Верховною Радою України, Президентом України та контрольованої Національною радою України з питань телебачення та радіомовлення.

Повноваження Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих Рад народних депутатів щодо розвитку телебачення і радіомовлення визначаються чинним законодавством України. (Стаття 4 в редакції Закону N 198/95-ВР від 02.06.95)

Стаття 5. Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення

З метою реалізації та додержання законодавства в галузі телебачення і радіомовлення та інших нормативних актів створюється Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення (далі - Національна рада).

Національна рада є позавідомчим державним контролюючим органом, який діє відповідно до цього Закону та чинного законодавства України і є відповідальним за розвиток, якісний стан телебачення і радіомовлення України, за зростання професійного, художнього та етичного рівня програм та передач телерадіоорганізацій.

Склад Національної ради затверджується Верховною Радою України строком на чотири роки в кількості 8 осіб: за поданням чотирьох кандидатур Головою Верховної Ради України та чотирьох кандидатур - Президентом України.

Члени Національної ради, які здійснюють свої повноваження на постійній основі, є державними службовцями і не можуть займати посади в інших державних і недержавних установах, організаціях та на підприємствах, одержувати разові винагороди за виконання робіт (крім гонорарів за творчу діяльність і позаштатну викладацьку (лекційну) роботу), займатися підприємницькою діяльністю у сфері телебачення і радіомовлення, призупиняють членство в політичних партіях.

Члени Національної ради та працівники її апарату не можуть отримувати будь-які види винагород (у тому числі і заробітну плату) від телерадіоорганізацій, а також від підприємств, установ та організацій засновників телерадіоорганізацій.

Члени Національної ради та працівники її апарату не можуть бути засновниками (співзасновниками) телерадіоорганізацій або брати участь у комерційній діяльності.

Повноваження члена Національної ради достроково припиняються у разі:
подання заяви про відставку; втрати громадянства України;
порушення вимог статті 2 цього Закону;
висловлення недовіри Верховною Радою України;
невиконання службових обов'язків, професійної невідповідності;
винесення щодо нього обвинувального вироку суду, який набрав чинності.

У разі припинення повноважень члена Національної ради вибори нового кандидата відбуваються у порядку, визначеному цією статтею.

Члени Національної ради обирають зі свого складу Голову Національної ради, першого заступника та заступника Голови. Голова Національної ради і перший заступник повинні представляти різні гілки влади. Голова Національної ради та заступники Голови підзвітні Національній раді.

Голова та його заступники працюють у Національній раді на професійній основі, решта членів Національної ради - за бажанням, на громадських засадах.

Голова Національної ради:

організовує діяльність Національної ради, здійснює керівництво підготовкою питань до розгляду;

скликає засідання Національної ради за власною ініціативою або за пропозицією не менш як двох членів Національної ради, вносить на розгляд Національної ради питання і головує на її засіданнях;

організовує роботу апарату Національної ради;

видає накази та розпорядження, підписує ліцензії на право користування каналами мовлення, а також повідомлення про відмову у видачі ліцензії або про її анулювання згідно з рішенням Національної ради;

приймає на роботу і звільняє з посади, укладає контракти з працівниками апарату Національної ради;

є розпорядником бюджету Національної ради.

Перший заступник та заступник Голови Національної ради:

відповідають за окремі напрями діяльності Національної ради;

організують діяльність робочих груп, створених Національною радою для вирішення покладених на неї завдань.

Основними функціями Національної ради є:

координація розробки концепції розвитку телерадіоінформаційного простору України та участь у її реалізації;

видача телерадіоорганізаціям на конкурсній основі ліцензій на право використання каналу мовлення та часу мовлення;

контроль за дотриманням законодавства в галузі телебачення і радіомовлення України та умов, зазначених у ліцензії;

забезпечення реалізації прав телеглядачів і радіослухачів;

контроль за раціональним використанням радіочастот, призначених для телерадіомовлення;

участь у розробці міжнародних договорів України з питань телебачення і радіомовлення;

контроль за дотриманням законодавства України про рекламу телерадіоорганізаціями всіх форм власності. (Частину тринадцяту статті 5 доповнено абзацом згідно із Законом N 70/97-ВР від 14.02.97)

До обов'язків Національної ради належить:

ведення державного реєстру телерадіоорганізацій України, створення єдиного банку даних про них;

контроль за додержанням телерадіоорганізаціями вимог чинного законодавства, зокрема щодо іноземного інвестування та порядку телерадіомовлення під час виборчих кампаній і референдумів;

узгодження стандартів та норм технічної якості телерадіопрограм, контроль за їх додержанням;

розробка положень про порядок ліцензування і використання каналів мовлення та умов конкурсу на отримання ліцензій, погодження їх з відповідною постійною Комісією Верховної Ради України і публікація у засобах масової інформації;

визначення, на підставі розроблених положень, порядку ліцензування та використання каналів мовлення, порядку мовлення з використанням супутників;

погодження розміру грошового збору за видачу ліцензії, а також погодження максимальних граничних тарифів на оренду технічних засобів мовлення, мінімальних рівнів розцінок за рекламу, що розповсюджується по загальнонаціональних каналах мовлення та погодження їх з відповідною постійною Комісією Верховної Ради України;

узагальнення практики застосування законодавства з питань, що входять до її компетенції, розроблення пропозицій щодо його вдосконалення;

організація творчих семінарів, спрямованих на поліпшення діяльності телерадіоорганізацій, сприяння підготовці та перепідготовці творчих кадрів для телебачення та радіомовлення, встановлення міжнародних зв'язків та вивчення досвіду роботи відповідних зарубіжних організацій;

визначення правил документування, формування та зберігання тимчасового архіву та архівного фонду телерадіопередач;

створення та утримання національного архіву та музею телерадіомовлення;

надання консультативної допомоги в сфері телерадіомовлення;

подання Верховній Раді України та Президенту України щорічного звіту про свою діяльність і опублікування його у пресі.

Національна рада має право:

визнавати ліцензію такою, що втратила чинність, якщо телерадіоорганізація не розпочала діяльність протягом двох місяців з дня, визначеного у ліцензії;

отримувати від усіх телерадіоорганізацій документи, відомості та пояснення щодо їх діяльності згідно з чинним законодавством;

проводити у межах своєї компетенції перевірку діяльності телерадіоорганізацій щодо умов та порядку використання каналів мовлення;

координувати з Головним управлінням з питань радіочастот при Кабінеті Міністрів України розподіл смуг радіочастот, які виділено для телерадіомовлення, створення і використання радіочастотних засобів мовлення, розробляти положення про використання каналів мовлення та умови конкурсу на отримання ліцензій, які вона погоджує з відповідною комісією Верховної Ради України, публікувати їх у засобах масової інформації;

накладати стягнення в разі порушення чинного законодавства України та умов, зазначених у ліцензії;

проводити аудиторські перевірки телерадіоорганізацій.

У разі виявлення порушень телерадіоорганізацією чинного законодавства та умов, зазначених у ліцензії, Національна рада:

оголошує попередження;

застосовує штрафні санкції;

тимчасово (до двох місяців) зупиняє дію ліцензії;

анулює ліцензію, якщо:

телерадіоорганізація порушила вимоги статті 2 цього Закону;

телерадіоорганізація, після винесеного їй попередження і тимчасового зупинення дії виданої їй ліцензії, продовжує порушувати чинне законодавство та умови, зазначені у ліцензії.

За збитки, яких зазнав власник ліцензії внаслідок правомірного анулювання ліцензії, Національна рада відповідальності не несе.

Рішення Національної ради про анулювання ліцензії може бути оскаржено у судовому порядку з відшкодуванням збитків у разі неправомірних дій Національної ради. (Стаття 5 в редакції Закону N 198/95-ВР від 02.06.95)

Стаття 6. Заборона втручання у творчу діяльність телерадіоорганізацій

Втручання державних органів, органів місцевого, регіонального самоврядування, їх посадових осіб, об'єднань громадян, окремих громадян у творчу діяльність телерадіоорганізацій, а також цензура, як контроль за ідеологічним змістом передач, забороняються; контролюється лише зміст інформації, яка охороняється законом.

Стаття 7. Антимонопольні обмеження

Одна телерадіоорганізація, а також її структурні підрозділи з правами юридичної особи не мають права вести мовлення більш як на двох каналах по телебаченню і трьох каналах - по радіо на територію всієї країни, області, міста або іншого регіону, зазначеного в ліцензії, крім кабельних (проводових) мереж та мовлення на зарубіжні країни.

Юридична або фізична особа не має права бути засновником (співзасновником) телерадіоорганізацій, які ведуть мовлення більш як на двох

каналах мовлення по телебаченню і трьох каналах мовлення - по радіо на територію всієї країни, області, міста або іншого регіону.

Телерадіоорганізаціям, що ведуть мовлення по загальнонаціональних каналах, не може надаватись у користування одночасно більше половини каналів мовлення на територію всієї країни, області, міста або іншого регіону.

Організації та підприємства зв'язку, які експлуатують мережі мовлення, не можуть бути засновниками або співвласниками телерадіоорганізацій. (Стаття 7 в редакції Закону N 198/95-ВР від 02.06.95)

Стаття 8. Захист інтересів національного телерадіовиробництва

З метою захисту інтересів національного телерадіовиробництва і спрямування інвестицій на розвиток національної бази телебачення та радіомовлення не менше 50 відсотків від загального обсягу мовлення кожної телерадіоорганізації мають становити передачі (фільми), виготовлені безпосередньо даною телерадіоорганізацією або іншими юридичними особами, які діють в Україні.

Не допускається трансляція в ефірних мережах України рекламної продукції, за розповсюдження якої не сплачено телерадіоорганізації, що має ліцензію Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення на право користування каналами мовлення. (Стаття 8 доповнена частиною другою згідно із Законом N 196/98-ВР від 05.03.98)

Стаття 9. Мова телерадіопередач та програм

Телерадіоорганізації ведуть мовлення державною мовою. Мовлення на певні регіони може здійснюватися також мовою національних меншин, що компактно проживають на даній території.

Мовлення на зарубіжну аудиторію ведеться українською і відповідною іноземною мовою.

Стаття 10. Законодавство про телебачення і радіомовлення

Законодавство України про телебачення і радіомовлення складається з [Закону України "Про інформацію" \(2657-12 \)](#), цього Закону та інших актів законодавства України, що видаються відповідно до них.

Стаття 11. Структура національного телебачення і радіомовлення України

Структуру національного телебачення і радіомовлення України складають державні, недержавні (приватні) та громадські телерадіоорганізації, засновані юридичними та/або фізичними особами відповідно до чинного законодавства України, а також система Суспільного телебачення і радіомовлення. (Стаття 11 в редакції Законів N 198/95-ВР від 02.06.95, N 595/97-ВР від 22.10.97)

Стаття 12. Державні телерадіомовні організації України

Пріоритетне право на загальнонаціональні канали мовлення, технічні засоби яких створено за рахунок державного бюджету чи державних підприємств, має спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань телебачення і радіомовлення в межах, передбачених статтею 7 цього Закону.

Державні телерадіоорганізації поряд із Суспільним телебаченням і радіомовленням становлять основу національного телебачення і радіомовлення України. Вони утримуються на кошти державного бюджету і забезпечують

телерадіотрансляцію на всю територію чи відповідний регіон України і на зарубіжну аудиторію. (Частина перша статті 12 в редакції Закону N 595/97-ВР від 22.10.97)

У своїй діяльності державні телерадіоорганізації керуються [Конституцією України](#) (888-09), законами України та реалізують основні завдання, визначені цим Законом.

Державним телерадіоорганізаціям в частині прав, яких вони набувають на підставі ліцензії, надається пріоритетне право на користування державними теле- і радіомережами.

Щорічні грошові надходження на рахунки державних телерадіоорганізацій від реклами, спонсорів та інших видів діяльності, передбачених чинним законодавством України, використовуються для розвитку телерадіомереж, поліпшення умов праці їх співробітників і не повинні перевищувати 50 відсотків їх бюджету.

Основними завданнями державних телерадіоорганізацій є:

а) оперативне інформування телеглядачів і радіослухачів про суспільно-політичні та інші події в Україні і за кордоном, про надзвичайні події та ситуації, що становлять загрозу життю чи здоров'ю населення, розповсюдження офіційних повідомлень, роз'яснення рішень органів законодавчої, виконавчої та судової влади; (Пункт "а" частини шостої статті 12 в редакції Закону N 1642-III від 06.04.2000)

б) створення та розповсюдження економічних, публіцистичних, культурно-освітніх, медико-гігієнічних, художніх, навчальних, розважальних, спортивних програм, а також програм для дітей та юнацтва; (Пункт "б" частини шостої статті 12 в редакції Закону N 1642-III від 06.04.2000)

в) сприяння зміцненню міжнародних зв'язків України, зростанню її авторитету в світі. (Стаття 12 в редакції Закону N 198/95-ВР від 02.06.95)

Розділ VII. Відповідальність за порушення законодавства про телебачення і радіомовлення

Стаття 46. Відповідальність за порушення законодавства про телебачення і радіомовлення

Порушеннями законодавства України про телебачення і радіомовлення є:

- порушення, передбачені [статтею 47 Закону України "Про інформацію" \(2657-12\)](#);
- порушення вимог, встановлених частиною другою статті 2, статтею 8, частиною четвертою статті 20 цього Закону;
- порушення антимонопольних обмежень, встановлених цим Законом;
- порушення обмежень, встановлених для іноземних інвесторів;
- мовлення без ліцензії;
- одержання ліцензії на використання каналів мовлення шляхом обману;
- здійснення мовлення з порушенням умов, які вказуються в ліцензії;
- порушення порядку та строків видачі ліцензії;
- порушення інтересів та законних прав телерадіоорганізацій, що отримали ліцензію;
- надання в користування технічних засобів мовлення телерадіоорганізаціям, які не мають ліцензії;

- повна або часткова передача каналу мовлення в користування іншій юридичній або фізичній особі;
- порушення вимог щодо обов'язкового повідомлення вихідних даних;
- створення мереж кабельного (проводового) мовлення без дозволу місцевих органів державної виконавчої влади;
- незабезпечення телерадіоорганізацією кабельного мовлення трансляції своїм абонентам програм державного мовлення;
- порушення авторських прав власників телерадіопередач та програм;
- порушення вимог щодо рекламної діяльності, встановлених чинним законодавством; (Абзац сімнадцятий частини першої статті 46 із змінами, внесеними згідно із Законом N 70/97-ВР від 14.02.97)
- порушення умов спонсорської діяльності;
- порушення прав творчих працівників телерадіоорганізації;
- порушення законних прав телеглядачів та радіослухачів;
- створення перешкод у законній діяльності Національної ради;
- порушення вимог, встановлених [статтями 15 і 22 Закону України "Про кінематографію" \(9/98-ВР\)](#). (Частину першу статті 46 доповнено абзацом згідно із Законом N 998-XIV від 16.07.99)

Особи, винні в цих порушеннях, несуть цивільно-правову, адміністративну і кримінальну відповідальність згідно з чинним законодавством України.

Стаття 47. Відшкодування моральної шкоди

Моральна (немайнова) шкода, заподіяна громадянину в результаті розповсюдження телерадіоорганізацією даних, що не відповідають дійсності, принижують честь і гідність громадянина або завдають йому іншої немайнової шкоди, компенсується за рішенням суду цією телерадіоорганізацією, а також винними посадовими особами і громадянами. Розмір відшкодування моральної (немайнової) шкоди в грошовому виразі визначається судом.

Стаття 48. Звільнення від відповідальності за розповсюдження даних, що не відповідають дійсності

Телерадіоорганізація та телерадіопрацівники не несуть відповідальності за розповсюдження по телебаченню і радіо даних, що не відповідають дійсності, у випадках:

- а) якщо ці дані містились в офіційних повідомленнях;
- б) якщо їх одержано від інформаційних агентств або прес-служб державних органів та органів об'єднань громадян;
- в) якщо вони є дослівним цитуванням виступів народних депутатів, а також офіційних виступів посадових осіб державних органів;
- г) якщо вони містилися в авторських виступах, які передаються в ефір без попереднього запису.

Розділ VIII. Міжнародне співробітництво в галузі телебачення і радіомовлення

Стаття 49. Міжнародне співробітництво телерадіоорганізацій

Співробітництво телерадіоорганізацій із зарубіжними партнерами здійснюється на підставі ратифікованих Україною міжнародних договорів або прямих договорів.

Якщо міжнародним договором, в якому бере участь Україна, встановлено інші норми, ніж ті, що містяться в цьому Законі, то застосовуються норми міжнародного договору.

Стаття 50. Діяльність представників зарубіжних телерадіоорганізацій на території України

Акредитація зарубіжних кореспондентів телебачення і радіо проводиться Міністерством закордонних справ України.

Правовий стан і професійна діяльність представників зарубіжних телерадіоорганізацій, акредитованих в Україні, регулюються Кабінетом Міністрів України.

Представники зарубіжних телерадіоорганізацій, не акредитовані в Україні у встановленому порядку, здійснюють свою діяльність як співробітники іноземних юридичних осіб.